

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Aurigeana”, „Băndășana”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală” (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-inferior), „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstrare”, (Mercurea), „Cassa de păstrare” (reuniune), (Săliște), „Câmpiană”, „Ciarovana”, „Chiorana”, „Codreana”, „Comuna”, „Cordiana”, „Coroana”, „Bistrița”, „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Drăganul”, „Dundreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geogeană”, „Grănișterul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Isvorul”, (Sângeru), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Lipovana”, „Luceafărul”, „Lugoșana”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerva”, „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoșana”, „Reuniunea de împrumut și păstrare”, (Iva-mare), „Răureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săsesc), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercădiana”, „Silevania”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Târnăveana”, „Tâbleșana”, „Timișana”, „Tovărășia agricolă”, (Sebeșul-săsesc), „Ulpiana”, „Vatra”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Tășnad), „Zărăndeană”, „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Pentru „Libertatea”.

(In chestia băncii „Lumina”.)

Primul din Nr. 16. a. c. al „Rev. Econ.” a dat ocazie confrăților dela „Libertatea” din Orăștie să se facă, în Nr. 17 al aceleia, procatorul nechemat al băncii „Lumina” și să ne aducă învinuiri nemeritate. Iată pentru ce, provocați fiind, revenim fără voie, asupra chestiunii băncii „Lumina”, chestiune ce noi am apreciat-o totdeauna „sine ira et studio”.

De ce e vorba?

În articolul nostru susindicat, sub titlul „Lumina” din Sibiu și „Plugarul” din Blaj, am apreciat în mod binevoitor inactivarea acestor două instituțiuni, ce tocmai acum se face în centrele metropoliilor noastre.

Ziceam adevărat, între altele: „Prin faptul, că amândouă aceste instituțiuni au prevăzut în statute jumătatea venitului lor curat pentru scopuri obștești, ambele pot să devină instituții economice excepțional de folositoare”.

Continuând am spus că „Plugarul” prezintă avantajii neasămănat mai mari și mai apropiate decât „Lumina”, pe cari le-am relevat cu deosebită bucurie mai ales pe motivul, că bărbații inițiatori și puși la conducere au înțeles glasul timpului și au pus la cale o instituțiune economică menită să pătrundă în masele poporului și pe acesta să-l ridice la o situație mai bună, atât economică, cât și culturală.

La aceste aprecieri binevoitoare ale noastre „Lib.” scrie: „Cetitorilor „Libertății” le e cunoscută efortarea pe care cei dela conducerea bisericii gr.-or. române din Sibiu au făcut-o în decursul anului trecut, de

a înființa o *Bancă Culturală*, care să fie jertfitoare în măsură mai mare pentru trebuințele culturale-școlare ale poporului român gr.-or. Încercarea a reușit; banca s'a înființat, deși n'a izbutit așa de mareț cum s'ar fi putut, de nu i-s'ar fi pus deacurmezișul cu toată greutatea lor și a legăturilor lor oamenii dela „Albina”. Dar acum, precum vedem din „Rev. Econ.” s'au împăcat și dânșii cu lucrul, și încep să-l prețuiască chiar ca pe un lucru vrednic de laudă. Iar mai la vale: „Da, așa credem și noi și am crezut și atunci când în aceiaș „Rev. Econ.” se făceau atâtea sforțări a ponegri banca culturală dela Sibiu și a face gol în jurul ei. Ceea-ce în parte le-a și reușit.”

Ce accentuiază aici confrății dela „Libertatea”? Nici mai mult nici mai puțin decât că oamenii dela „Albina” s'ar fi pus deacurmezișul în calea înființării Băncii culturale, căreia acum, fiind fapt implinit, îi aduc cuvinte de laudă. Și acest păcat, ce-l pun, pe nedreptul, în căruca oamenilor dela „Albina” îl pun și asupra noastră, celor dela „Rev. Economică”.

Iată cuvântul pentru care ne simțim îndatorați a reveni asupra acestei chestiuni ce a fost obiect de discuțiune în mai mulți numeri din a. tr. ai revistei noastre și a arăta că pe nedreptul ni-se fac învinuirile.

Toți știm, măcar în parte, cum a ajuns la ordinea zilei chestiunea Băncii culturale.

Idea de a se înființa o astfel de bancă s'a zemislit nu numai din îngrijorarea ce cuprinsese toată lumea față de soarta școlilor noastre confesionale elementare, greu amenințate în existența lor prin legea școlară a lui Apponyi, ci și din cauza nesatisfacerii unor in-

terese și ambițiuni particulare. Adecă tocmai așa: cum s'a întâmplat până acuma pretutindeni, unde s'au înființat în aceeași localitate câte 2-3 bănci românești, ca s. e. în Orăștie, Cluj, Dej, Săliște, Poiana ș. a. — toate, firește, cu eticheta: de a fericii nația, de fapt însă pentru satisfacerea unor interese și ambițiuni personale, pentru interese de clică și familiare, ca răzbuinare etc.

Destul că, deaproape doi ani, câți che-mați câți nechemăți au venit cu indicarea de mijloace pentru salvarea școalelor noastre primare.

Intre cei dintâi a debutat dl preot militar George Vlassa cu propunerea: *acționarii băncilor române să renunțe la dividendă în curs de doi ani, formând din aceea un fond pentru salvarea școalelor confesionale.*

Această idee a fost combătută cu argumente puternice și nerăsturnabile în Nr. 10 al „Rev. Econ.” din a. tr., dovedindu-se că ea nu e nici echitabilă, nici executabilă.

În Nr. 20 al „Rev. Econ.” din anul tr. se discută pentru primadată chestiunea *Băncii culturale* în urma hotărârilor ce s'au adus în sinoadele bisericii gr.-or. ținute în Sibiiu, Arad și Caransebeș în primăvara an. 1908.

În sinodul din Sibiiu s'a adus hotărârea ca: *Consistoriul archidiecezan să fie îndatorat a studia cauza întemeierii unei bănci culturale.*

În expunerea de motive a acestei propuneri se zice, între altele, că banca aceasta... *„ar stă sub controlul mai nemijlocit al superiorității bisericești” etc.*

Revista noastră în Nr. 20 din a. tr., sub titlul „Idolul de aur în sinoade” a combătut, ce e drept, cu asprime, dar just și obiectiv tendința primejdioasă a propunerii, atât din punct de vedere material, cât și mai ales, moral.

Foarte just s'a combătut în numitul articol tendința de a se înființa o bancă pur clericală, cum eră contemplată la început și mare adevăr s'a spus prin cuvintele: *„Credem chiar că și aceea propunere este numai produsul spiritului materialist, care de un timp încoace în mod îngrijitor cucerește pe clerul nostru.*

«Deci nu încurajat trebuie acest spirit din sus în jos, ci moderat și stîrpit.

„Astăzi aproape se consideră nevrednic un preot, care nu-și înființează o băncuță, sub pretext ca să-și ajute poporul în nevoi, în faptă însă să-și creeze o sinecură fie chiar și cu ajutorul cămătăriei și în detrimentul prestigiului vocațiunii sale sfinte.

„Vindecarea acestui rău a devenit atât de necesară încât chiar laicii o solicească în sinoadele din Arad și Caransebeș.

„Și trebuie să recunoaștem că acei propunători au pășit pe calea cea adevărată...”

Tot în articolul din vorbă a „Rev. Econ.” se indică calea cea dreaptă pe care ar trebui să se procedă eventual, la înființarea *Băncii culturale*, zicându-se din cuvânt în cuvânt următoarele:

„Nu credem că există un român adevărat, care să nu întimpine cu cea mai mare bucurie pe un grup de acționari, cari ar înființa o bancă cu un capital social cât de mare, cu mențiunea, ca mulțămindu-se ei cu fructificarea capitalului investit în bancă, egală cu interesele depunerilor făcute la institut, plusul profitului net să-l transpună la consistor spre a dispune de el în scopuri culturale.

„Dar interesul binepriceput al bisericii nu permite ca acest institut să-l înființeze biserica, angajându-și și capitalurile și organele la înființarea, la alimentarea și la susținerea acelei instituțiuni profane speculative, incompatibile cu vocațiunea și spiritul bisericii creștine.”

La art. „Rev. Econ.” din Nr. 20 a urmat răspuns într'un articol din Nr. 51 al „Telegrafului român”, la care „Rev. Econ.”, în Nr. 22 și-a făcut obiecțiunile în art. sub titlul „Idolul de aur în biserică”, stăruind în deosebi asupra *„păcatului simoniei”* de care e bânuită biserica orientală, dar *de care trebuie să se curețe biserica națională română dacă vrea să prospereze, totodată indicând că astăzi „spiritul speculativ îl vedem bătând și la ușa bisericii noastre.”*

După un răspuns în Nr. 55 al „Telegrafului Român” „Revista Economică” reflectează în Nr. 23 într'un articol sub titlul *„Nu banca culturală, ci Fondul cultural”*, combătând, ca nerealizabilă, propunerea „unui distins bărbat”, care nu cere în „Telegraful Român” nici mai mult, nici mai puțin decât ca băncile *„să-și modifice statutele într'un singur punct, dispunând ca acționarii lor să nu primească o dividendă mai mare decât 4¹/₂% sau 5%, iar câștigul realizat peste această cifră să se verse în cassele bisericii, ca fonduri culturale, cari vor fi distribuite de autoritățile competente pe fiecare an după trebuință.”* Tot în acest articol s'a făcut o propunere, realizabilă, în interesul unui *fond cultural* al bisericii anume:

„Băncile, cari reflectează la depozite bisericești... să le fructifice cu 6%, din cari subtrăgând contribuția... de 10% = 60 fil., să administreze la cassele bisericești K 5.40 dela fiecare sută de coroane capital.

„Din aceste K 5.40... biserica să introducă K 4 la contul respectivului fond, iar restul de K 1.40 la «Fondul cultural».

„Cu aceasta operațiune „Fondul cultural“ ar căpăta anual o dotațiune de K 14,000 dela capital de un milion plasat la bănci, fără spese și fără rizic“.

Această propunere a fost prezentată și primită de către sinodul arhidiecezan gr.-or. din a. crt.

În Nr. 42 al „Rev. Econ.“, sub titlul „Un act istoric“, am publicat circularul cu Nr. 11076 — 1908 al In. P. S. S. dlui Arhiepiscop și Metropolit Ioan Meșianu, adresat cu data 20 Sept. 1908 protopresbiterilor și preoților din arhidieceză în interesul Băncii culturale, căreia fundatorii îi deteră numele „Lumina“.

Apoi în Nr. 43 se comentează circularul arhieresc publicat în Nr. 42 dovedindu-se că sfaturile ce Capul bisericii ortodoxe le dă preoțimii sale cu privire la plasarea averilor bisericești sunt menite a *desconsidera dispozițiunile clare ale Statutului organic și ale regulamentelor existente pentru administrarea și controlul averilor bisericești din centru și din parohii*. Prin urmare se accentuează express... „să subscrie acții toți cari pot și vreau, numai consistorul și parohiile n'au să subscrie pentru-că nu le este permis“.

Se combate mai departe aserțiunea că foaia noastră ar fi avut intențiunea de a zădărnici și împiedecă înființarea unei bănci folositoare bisericii.

Din contră foaia noastră a stăruit din capul locului a deschide ochii inițiatorilor băncii culturale, că biserica cu fondurile sale nu poate înființa bănci, și totodată în această foaie s'a dat dela început *ideia înființării unei bănci laice*, cam asemenea proiectatei „Lumina“, și care s'ar mulțumi cu *fructificarea capitalului social, egal cu fructificarea depunerilor și nimic mai mult*.

Dupăce „Telegraful Român“, în Nr. 113 din a. tr. face o opintire riscată și totodată periculoasă pentru biserică, interpretând *Statutul organic* astfel ca să poată înrola între acționarii „Luminii“ și consistorul și parohiile, — revista noastră răspunde în Nr. său 45, sub titlul „Lumina“, prin o orientare clară în haosul ideilor, ce s'a putut observa dela început la inițiatorii Băncii culturale și împreună cu chiar Capul bisericii.

În fine și de data aceasta, ca și în alte ocazii, am spus în articolul amintit „nu avem nimic încontra, ca să se mai creeze o bancă românească de categoria „Luminei“ și dacă interese mai înalte bisericești reclamă ca sediul aceleia să fie Sibiul, Sibiul să fie“.

Am spus mai departe, în toată sinceritatea, că numai din interese bisericești am dat sfatul ca, la fondarea acelei întreprinderi

comerciale, să nu se angajeze averile bisericești și că fundatorii „Luminei“ — abandonând planul contemplat din capul locului de a se face o bancă mare culturală, sub controla bisericii, din care la primul loc să se ajutore imediat școalele amenințate, — se mulțumesc acum cu o băncuță de concurență în Sibiu...

Cu competența specialistului și cu argumente puternice, bazate pe cifre, a arătat și dl I. I. Lăpădatu, directorul institutului de credit „Ardeleana“, într'o broșură volantă de data Orăștie, la 22 Octomvrie 1908, sub titlul „La Chestiunea Băncii culturale“ — că prin Banca aceasta nu se vor obține nici avantajii materiale mai de seamă și nici avantajii morale.

*

Făcând această scurtă revistă asupra discușiunilor ce au avut loc în foaia noastră în anul 1908, referitor la Banca culturală, am voit să constatăm că:

1. nici revista noastră și nici oamenii dela „Albina“ nu s'au pus deacurmezișul în calea înființării acestei bănci; ceeace o dovedește împrejurarea că revista noastră, deja la începutul discușiunilor, a declarat destul de precis și cuminte, spunând următoarele: „Nu credem să existe un Român adevărat, care să nu întîmpine cu cea mai mare bucurie pe un grup de acționari, cari ar înființa o bancă cu capital social cât de mare, cu mențiunea ca, mulțumindu-se ei cu fructificarea capitalului investit în bancă, egală cu interesele depunerilor făcute la institut, plusul profitului net să-l transpună la consistor spre a dispune de el în scopuri culturale.“

Banca a și ajuns să se înființeze așa, cum a fost ea contemplată în acest citat.

2. că în revista noastră nu s'au făcut sforțări a ponegri banca culturală dela Sibiu și de a face gol în jurul ei; din contră în revista aceasta s'a combătut haosul din capul inițiatorilor, cari voiau să angajeze, în mod neiertat, averile bisericești în o întreprindere comercială și cari la început nu au fost de loc în clar cu ceeace voiau să facă.

În foaia noastră, prin urmare, nu a fost combătută ideea, în fond bună și astfel aprobată și de noi dela început, ci lipsa de precizie și persistența îndărătnică în anumite porniri prin cari s'ar fi putut primejdui temelia bisericii.

Dacă, prin urmare, scoțând în relief pornirea dela Blaj, ce o socotim epocală, am zis un cuvânt bun și despre „Lumina“ nu ne-am desmintit atitudinea noastră corectă și binevoitoare, ce am păstrat-o, în cursul discușiunilor, bisericii și poporului nostru.

Dincontră: ce a fost bun am aprobat și în articolul nostru din Nr. 16 a. c. asupra chestiunii „Lumina“ din Sibiu și „Plugarul“ din Blaj, și aprobăm și acum.

Precum rezultă din acest articol, confracții dela „Libertatea“ ne învinue pe nedreptul, și prin urmare ne-am simțit datori cetitorilor noștri și istoriei a da o scurtă schiță a întregii chestiuni și a rectifică aici aserțiunile eronate ale dâșilor.

Și cu acestea am sfârșit.

Noua lege asupra cecului.

(Art. de lege LVIII: 1908).

Noua lege asupra cecului, desbătută de ambele case legislative la finele lui Noemvrie a. tr. a primit sancțiunea prea înaltă la 28 Decemvrie a. tr. și s'a publicat în Monitorul legilor țării la 31 Decemvrie a. tr. Dispozițiile noiei legi, conform hotărării consiliului de ministrii vor intra în vigoare la 1 Iulie a. c.

Considerând deosebita importanță a acestei legi pentru instituttele de bani, credem a le face acestora un bun serviciu publicându-o în cele următoare în întregime.

I. Recerințele cecului.

§. 1. Cecul trebuie să conțină:

1. numirea de cec în însuși textul documentului;
2. numele asignatului, adică al celui ce efectuează plata;
3. îndrumarea (ordinul) ca asignatul să plătească din pretensiunea de cont a emitentului (asignatorului, asignantului) o sumă de bani hotărâtă; ordinul acesta nu se poate face pendent de o contraprestațiune sau vre-o condițiune;
4. arătarea locului, anului, lunei și zilei în care s'a emis cecul;
5. subscrierea numelui sau firmei emitentului.

Dintr'un document, lipsit de ori și care dintre recerințele înșirate în punctele 1—5 ale alinieii de mai sus, precum și din indossamentul făcut pe un astfel de document, nu se pot naște obligamente în sensul acestei legi. Intrebarea dacă documentul sau indossamentul este valid și în ce sens, trebuie judecată pe baza altor norme de drept în vigoare.

§. 2. Ca asignat (plătitor) poate fi indicat, dacă cecul este de plată în interiorul țării, numai o astfel de firmă, care conform statutelor sale recunoscute prin o altă lege sau conform registrului de firme se ocupă cu afaceri de bancă.

Dacă cecul este de plată în străinătate poate fi indicat ca asignat (plătitor) și o firmă, asupra căreia în sensul legii în vigoare la locul de plată se pot trassă cecuri.

§. 3. Cecul se poate liberă (emite) pe nume, la ordin sau la portor.

Emitentul se poate numi și pe sine însuș ca persoană, care ridică banii (ca asignatar).

Dacă lângă numele ori firma asignatarului obvin cuvintele „sau prezentatorului“ ori alte cuvinte de acelaș înțeles, atunci cecul se consideră ca cec „la portor“. Tot astfel se consideră și cecul, din care lipsește numele asignatarului.

§. 4. Ca loc de plată al cecului și totodată și ca domiciliu al asignatului se privește locul indicat lângă numele sau firma acestuia, iar dacă un altfel de loc nu este indicat — locul de unde este datat cecul.

Dacă lângă numele sau firma asignatului obvin mai multe locuri, atunci ca loc de plată și totodată ca domiciliu al asignatului se privește locul prim.

§. 5. Cecul este de plată la prezentare (la vedere, à vista) chiar și atunci, când emitentul a indicat alt termen de plată sau acesta peste tot lipsește din cec.

2. Indossamentul.

§. 6. Cecul, care sună la ordin, se poate transmite prin indossament; indossamentul făcut pe altfel de cec, precum și cel făcut pe copia unui cec, emis și de plată în țară, n'are valoare în sensul acestei legi.

Prin indossament toate drepturile bazate pe cec, indeosebi și dreptul de a indossă cecul mai departe, trec asupra indossatarului.

Indossamentul făcut în favorul asignatului se consideră ca chitanță, iar indossamentul asignatului în sensul legii prezente este nevalid și nu se poate privi nici ca indossament făcut pe o assignație comercială.

Propoziția a doua a alinieii 2 din §. 1 trebuie aplicată și asupra indossamentelor nevalide indicate în §-ul prezent.

3. Acceptarea.

§. 7. Declarația de acceptare făcută pe cec este în sensul legii prezente nevalidă și nu se poate consideră nici ca acceptare a unei assignațiuni comerciale sau simple.

Propoziția a doua a alinieii 2 din §. 1 trebuie aplicată și asupra acestei declarații de acceptare.

4. Răscumpărarea cecului.

a) Prezentarea spre plată.

§. 8. Cecul de plată în interiorul țării trebuie prezentat asignatului spre plată la locul de plată:

1. în timp de 10 zile socotite dela dată (emitere), dacă cecul s'a emis în interiorul țării;
2. în timp de trei săptămâni, socotite dela dată, dacă cecul s'a emis în o altă țară europeană, cu excepțiunea insulelor Islanda și Farö;
3. în timp de o lună socotită dela dată, dacă cecul s'a emis în regiunile litorale de lângă Marea-mediterană și Marea-Neagră ale Asiei sau Africeii, sau pe vre-una din insulele acestor țări situate în mările amintite;
4. în timp de două luni, socotite dela dată, dacă cecul s'a emis în Statele-Unite ale Americiei-de-Nord, în Canada, Newfoundland, Mexico, Insulele Azore, Insula Madeira, Insulele canarice sau la Capul verde (Cabo-verde);

5. In timp de trei luni, socotite dela dată, dacă cecul s'a emis în alt loc.

Ziua emiterii nu se socotește în termenul de prezentare. Dacă ultima zi a termenului de prezentare cade pe o Duminecă sau pe vre-o zi de sărbătoare comună după calendarul Gregorian, atunci termenul de prezentare expiră în prima zi de lucru, ce urmează Duminecii sau sărbătoarei.

Pentru termenul de prezentare al cecurilor emise în interiorul țării, dar de plată în străinătate este normativă legea în vigoare la locul de plată; iar dacă în privința aceasta acolo n'ar exista nici o lege, atunci sunt a se aplica în mod corăspunzător dispozițiile legii prezente.

§. 9. Prezentarea spre plată se consideră ca făcută la locul recerut, dacă cecul a fost prezentat în ordine pentru rescumpărare pe calea compensațiunii la un loc de lichidare (casă de saldare, „Clearing-house“) unde asignatul a fost reprezentat.

b) Plata.

§. 10. Asignatul poate cere contra sumei plătite liberarea (extradarea) cecului. Cecul, care nu sună la portor, la cererea asignatului, trebuie cuitat la răscumpărare. Posesorul cecului nu este obligat a primi plătiri parțiale.

§. 11. Prin cuvintele „numai pentru compensație“ („Nur zur Verrechnung“, „csak elszámolásra“) sau alte expresiuni de înțeles identic, scrise sau imprimate cu stampila preste textul din fața cecului, emitentul, precum și fiecare girant al cecului, poate opri plata în numărul a cecului. În cazul acesta cecul se poate întrebuința în favorul posesorului cecului numai pentru compensație față de asignat sau alteineva, care stă cu asignatul în legătură de giro sau este membru al casei de saldare (lichidare) existent la locul de plată. Asignatul, dacă nu este membru al casei de saldare, este îndreptățit a indica pe cec, la prezentarea aceleuia, pe un membru al aceluia institut cu scopul, ca cecul să poată fi întrebuințat pentru compensație în modul arătat mai sus.

Opreliștea amintită în alinea primă nu se poate revocă. Pentru paguba provenită din neobservarea ei este responsabil asignatul.

§. 12. Răscumpărarea cecului întâmplată în circulația vre-unei case de saldare (§. 9) se privește ca plată; nerăscumpărarea ca refuzarea plății.

Aceasta dispoziție are valoare și față de cecul normat în §. 11, dacă un astfel de cec s'a întrebuințat în modul descris acolo pentru compensare, resp. aceasta compenzare s'a refuzat. (Va urma).

Dare de seamă.

Pentru conferențiarul Asociațiunii, specialist în cele economice au mai intrat la cassa „Solidarității“ următoarele contribuiri:

Transport din Nrul nostru K 796-30*)	
„Ardeleana“, Orăștie . . .	50—
„Mielul“, Poiana . . .	50—
„Silvania“, Șimleu . . .	50—
Total . . .	K 946.30

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 6 Maiu 1909.

Situația pieții continuă a fi favorabilă, numărarul abundanț și discontul privat aproape neschimbat. Cererile de ultimo pe piețele externe n'au fost prea mari; stockul de aur a crescut în London și Paris, numai în Berlin a scăzut. De altcum nici în Berlin nu s'a consumat la ultimo întreagă rezerva de bilete, ci a scăzut numai cu 114 milioane M., dela 174 milioane M. la 60 milioane M. Discontul privat s'a urcat cu $\frac{1}{8}$ la 2% .

Piața internă de bani a fost mult mai încordată la sfârșitul unei Aprilie. În locul celor 151 mil. K libere de dare din 23 Aprilie, Banca a ajuns la ultimo cu 6.5 milioane K bilete în dare. Acest rezultat este cu atât mai surprinzător, că creșterea circulațiunii de bilete nu provine atât din împrumuturi nouă — pentru că plasările Băncii au crescut numai cu 98.7 milioane K, față de 146 milioane K în aceeași perioadă a anului trecut — cât mai cu samă din ridicări neobiceinuit de mari din bonurile în giro. Circulațiunea de bilete s'a urcat cu 158.2 milioane K la 2065.4 milioane K. Tezaurul arată puțină variație, pentru că aurul cumpărat în London cătră sfârșitul unei se furnizează Băncii numai în luna aceasta. Situația s'a ameliorat deja în primele zile din Maiu, și acum Banca iar dispune de bilete libere de dare. Discontul privat notează în Viena 3% .

ÎNVĂȚĂMÂNT.

Școala noastră comercială din Brașov

La raportul consistoriului arhidiecezan prezentat sinodului din acest an asupra mersului învățământului în arhidieceză a fost anexat și un proces verbal dresat asupra conferenței extraordinare profesionale ținută la 16/29 Maiu a. tr. cu ocazia inspecțiunii făcute școalei noastre comerciale din Brașov de cătră directorul suprem al școalelor comerc. Dr. Schack Béla și prof. la academia com. din Budapesta Trautmann Henrik, delegatul ministrului de culte și instrucțiune publică.

Conform procesului verbal ambii inspecitori s'au declarat deplin satisfăcuți de cele văzute și auzite și au adus frumoase elogii corpului profesoral pentru zelul și rezultatul laudabil observat la predarea obiectelor.

În deosebi a relevat Dr. Schack nivelul înalt al prelegerilor din Geografie ale d-lui Andreiu Bârsan care — zice — atât de frumos știe să scoată la iveală părțile Geografiei relative la comerț, încât prelege-

*) Dela „Sătmăreana“ au intrat numai K 10 și nu K 20 cum din eroare s'a publicat în ultima noastră „Dare de seamă“.

rile D-sale ar putea stârni mare interes și ca conferințe publice.

Privitor la contabilitate, directorul suprem a constatat cu plăcere că dl prof. *Panțu*, care predă acest studiu, este aderentul direcției mai noue și că tinde a aplica toate învățăturile folositoare ale literaturii din materia aceasta.

Nu mai puțin mulțamiți au fost dnii Dr. Schack și Trautmann și cu pășirea isteată și cuviincioasă a elevilor, lucru atât de indispensabil pentru cariera lor viitoare.

Ne bucurăm de aprecierea favorabilă, ce se face școalei noastre comerciale, care precum reese din constatările delegațiilor guvernului continuă a se menține la nivelul înalt, la care a stat totdeauna între școalele comerciale din țară.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Ministerul de agricultură, în raportul său dela finea lunii Aprilie a. c., constată că timpul în jumătatea a doua a lunii trecute a fost nefavorabil, aproape neîntrerupt răcoros și cu vânt, și numai în zilele ultime s'a ameliorat astfel că au încetat dintr'odată îngrijorările ce-i cuprinsese pe oameni din cauza situației agriculturii și a sămănăturilor. Pe la sfârșitul lunii Aprilie s'au pornit ploii parțiale, cari în primele zile ale lui Maiu au devenit generale și cu toate acestea însă aceste ploii nu au fost nici pe departe satisfăcătoare, totuși se pare că deocamdată vor asigura soarta viitoare a sămănăturilor. Timpul nefavorabil din primăvară a dat prilej la văierări neîntrerupte, că sămănăturile de toamnă nu numai că nu s'au ameliorat, ci că în multe locuri s'au rărit și chiar au perit, așa că și în acest an a trebuit să se are de nou multe locuri sămănate în toamna trecută cu rapiță, orz și grâu, chiar și cu săcară. Ce e drept pe alocurea agricultorii și-au dat silința să suplinească sămănăturile de grâu și săcară de toamnă cu de cele de grâu și săcară de primăvară, dar cu toate acestea teritoriul sămănat cu aceste spicoase principale s'a redus în măsură însemnată în toată țara.

În părțile ardeleni indeosebi:

Grâul eră destul de promițător la începutul primăverii, abia obvenind trebuința de a ară de nou locuri sămănate cu grâu de toamnă; acum e mult grâu rar și neasemenea, iar înfrățirea lui e nesatisfăcătoare.

Săcara s'a dezvoltat încâtva mai favorabil decât grâul, dar totuși e multă săcară slabă și rară; pe alocurea a fost așa de slabă, că a trebuit arată și sămănată de adouaoară. *Orzul* s'a dezvoltat satisfăcător. *Ovăsul* timpuriu a răsărit bine și se desvoltă satisfăcător. *Rapița* e mijlocie slabă.

În genere în țară:

Cucuruzul s'a sămănat pretutindeni la șes și în regiunile deluroase, iar în regiunile muntoase sămănatul se face acum. *Cucuruzul* sămănat de timpuriu răsare frumos și căpătând acum și ploaie, se poate aștepta cu încredere o dezvoltare favorabilă.

Cartofii: parte s'au pus, parte se pun acum. Cei timpurii răsar, dar au trebuință de ploaie și indeosebi de căldură.

Legumele au simțit mult timp trebuință de ploaie; iar ploaia căzută în timpul din urmă are să fie foarte folositoare pentru dezvoltarea lor.

Hemeiul în genere a pornit bine.

Meiul în cea mai mare parte se sămănează acum, unde și unde deja răsare.

Cânepa și inul s'au sămănat în partea cea mai mare a țării, cânepa a și răsărit în unele locuri, dar din cauza timpului răcoros nu se desvoltă normal.

Tutunul. Răsăditul s'a început și plantele sunt frumoase dar au trebuință de ploaie și timp mai cald.

Napii de zăhar și de nutreț au fost sămănați și în parte au și răsărit bine; napii de zăhar sunt atacati de insecte cari le pricinuesc mari stricăciuni, napii de nutreț sunt deopotrivă și deși.

Plantele de nutreț. În regiunile de sus ale țării oamenii se plâng, că luțerna și trifoiul au iernat rău, multe locuri au fost arate. Pe alocurea vegetațiunea e satisfăcătoare. Săcara de nutreț se cosește. Măzărice cu ovăs etc. s'a sămănat multă și răsare normal. Și luțerna și trifoiul sămănate în primăvară răsar frumos.

Livezile. În urma timpului secetos și cu vânt din Aprilie iarba în livezi crește încet și nepotrivit; în urma ploilor ce au dat însă în zilele aceste, se speră o îmbunătățire.

Pășunile nu sunt nici ele satisfăcătoare; și totuși în lipsa nutrețului au trebuit scoase vitele la pășune.

Poamele. Înflorirea pomilor n'a fost favorabilă, din cauza vânturilor mari cari au pricinuit în unele locuri mari pagube; pagubă au pricinuit și insectele.

Viile nu au iernat pretutindeni bine; multe vițe au rămas oarbe. Dealtfel lucrările din sezonul de până acum s'au făcut pretutindeni în țară.

CRONICA.

Aviz. La „*Albina*” (centrala) din Sibiu oarele de birou se țin cu începere dela 10 crt. dela 7—1 p. m. Oarele de cassă dela 7—12¹/₂ p. m.

Un al doilea port al Ungariei. În săptămânile trecute au apărut în partea economică a unor ziare mai mari din Budapesta un articol, în care se face mare propagandă pentru înființarea unui al doilea port al Ungariei și anume la *Orșova*, dat fiind — spune autorul articolului — că portul Fiume pe de-o parte nu e suficient, el singur numai, pentru comerțul ungar iar pe de altă parte, în mare măsură, Fiume este cu deosebire un port pentru relațiunile țării cu occidentul, pe când pentru relațiunile cu părțile orientale acest port e insuficient. Ar trebui deci — spune autorul — ca Orșova, cu poziția sa foarte favorabilă pentru un astfel de scop, să fie designat pentru înființarea unui al doilea port ungar, care apoi, pe lângă portul Fiume și pe lângă cele 18 căi ferate ce leagă Ungaria cu Austria, cele 5 cu România, 1 cu Serbia și 1 cu Bosnia, ar contribui în măsură și mai însemnată pentru dezvoltarea relațiunilor comerciale ale țării cu străinătatea, atât pe uscat, cât și pe apă.

Până acum Orșova — mai spune autorul — nu este întrebuit indelust pentru comerțul ungar, deși ar putea să aibă o importanță cu mult mai mare pentru acesta, în vreme ce s'ar părea totodată că dela Orșova și Porțile de fer, România trage mai multe foloase decât Ungaria, fiind acestea foarte potrivite

și chiar întrebuintate pentru comerțul României, în foarte mulți rami.

*

Situația tezaurului public ungar. În cuartul IV al anului 1908 totalul *veniturilor* statului ungar au fost de K 418.880,194, mai mari decât în perioada corespunzătoare a anului trecut cu K 24.531,163. Totalul *cheltuielilor* s'a cifrat cu K 399.456,121 46. arătând față de quart. IV 1907 o creștere de K 38.847,366 Bilanțul quart. IV al anului 1908 este deci mai nefavorabil, decât cel al quart. IV 1907 cu K 14.316,202.

Veniturile anului 1908 întreg au fost deci cu K 77.307,134 iar *cheltuielile* cu K 189.830,112 mai mari decât în 1907 și bilanțul anului 1908 s'a încheiat cu K 112.522,977 mai nefavorabil decât anul 1907. La acest rezultat a contribuit mai ales marile investiții făcute la căile ferate.

*

O statistică a ocupațiilor în Germania.

	1882	1907	
Agricultori . . .	19.2 mil.	17.7 mil.	— 1.5 mil.
Industriași . . .	16.1 „	26.4 „	+ 10.3 „
Comercianți . . .	4.5 „	8.3 „	+ 3.8 „
Servitorime . . .	0.9 „	0.8 „	— 0.1 „
Funcționari . . .	2.2 „	3.4 „	+ 1.2 „
Fără ocupație . . .	2.2 „	5.2 „	+ 3.0 „

Este remarcabilă mai ales creșterea cu 10.3 mil. a industriașilor, ceea ce arată marele avânt ce a luat în Germania industria în ultimii 25 de ani.

BIBLIOGRAFIE.

„Magyar Compass“ a lui Mihók pe 1908/9. Anul XXXVI. Anuar financiar și comercial. Partea II, redactat de Dr. Galánthai Nagy Sándor. Budapesta V. Alkotmány-utca 20 sz.

Acest bine apreciat șematism conține în 5 capitole (64 coale) în total 9841 de întreprinderi: tovarășii de credit în provincie (7896); societăți de asigurare (78); întreprinderi industriale ca soc. pe acții (1094) diverse întreprinderi (1952), tovarășii pentru valorizarea laptelui și ouălor (419), în fine întreprinderi de comunicațiune (200). Prețul este K 16 legat în pânză elegantă.

Sumar.

Pentru „Libertatea“. — Noua lege asupra cecului. — Dare de samă. — Revista financiară: Situațiunea. — Invățământ: Școala noastră comercială din Brașov. — Agricultură: Situația agricolă. — Cronică: Aviz, Un al doilea port al Ungariei, Situația tezaurului public ungar, O statistică a ocupațiilor în Germania. — Bibliografie: „Magyar Compass“.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 5 Maiu 1909.

Grâu de Bănat	per 100 kg. vinde	25.65—26.60
„ „ Tisa	„ „ „ „	25.70—26.65
„ „ Pesta	„ „ „ „	25.60—26.25
„ „ Alba-reg.	„ „ „ „	25.60—26.25
„ „ Bacica,	„ „ „ „	25.70—26.40
Secară	„ „ „ „	19.80—20—
Orz	„ „ „ „	16.40—17.00
Ovės	„ „ „ „	17.25—18.01
Porumb	„ „ „ „	13.90—14.11
Rapiță,	„ „ „ „	—
Slănină (elisă)	„ „ „ „	102—109—
Untură de porc B.-Pesta	„ „ „ „	134—135—

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 5 Maiu 1909.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
A. Datoria de stat ungară.			
4	Renta ung. aur, scut. de dare	113.70	114.10
4	„ „ Cor. „ „	93.80	93.95
3 1/2	„ „ „ „ „ „	83.55	83.75
3—	Impr. cu premii à 100 fl. „ „	210—	207—
4	„ p. reg. Tisei și Seghedin, sc. de dare	148.25	149—
3	Impr. p. regul. Porților de fier „ „	79.10	79.50
4 1/2	Oblig. de regaliu croato-slavone „ „	99.75	100—
4	„ rurale ungare „ „	94.85	95.50
4	„ „ croato-slav. „ „	95.35	94.50
B. Datoria de stat austriacă.			
4	Renta unit. conv. în cor, Mai-Nov., sc de dare	96.85	97—
4	„ „ „ „ Ian.-Iulie „ „	96.70	97—
4.2	„ „ „ „ în hârtie, Febr.-Aug. „ „	99.90	100—
4.2	„ „ „ „ argint April-Oct. „ „	100—	100—
4	Losuri din 1860 à fl. 500—	162.75	162—
4	„ „ 1860 à fl. 100—	221—	223—
—	„ „ 1864 à fl. 100—	—	285—
4	Renta austr. aur., scut. de dare . . .	117.55	117.75
4	„ „ Cor. „ „	96.65	97—
3 1/2	„ „ de invest. „ „	87.20	—
C. Alte datorii publice.			
4	Impr. orașului Budapesta din 1903, sc. de dare	91.85	92—
5	„ „ Viena „ „	102.40	—
6	„ bulgar p. căi ferate din 1892 à frs 125	123.30	—
4	Imprumut Temeș-Bega din 1897	96.25	96—
D. Scrisuri fonciare, obligaț. com., etc.			
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	95.85	—
4	Banca austro-ungară 50 ani în florini . . .	99.30	99.30
4	„ „ „ 50 ani în coroane . . .	99.50	99.50
4 1/2	Banca comer. ung. Pesta în fl.	99.75	99.75
4	„ „ „ „ în cor.	93.25	93.25
4 1/2	Obl. com. „banca ung. Pesta cu 10% premie	104.50	104.50
4	„ „ „ „ repl. 60 ani	93—	93—
4	Scris. fonc. I Cassă de păstr. patr., Pesta	93.50	93.50
4	Obl. com. „ „ „ „ în cor.	93.25	92.50
4	Obl. cu premii I. Cassă de păstr. patr. à K 100	—	106.50
4	Scris. fonc. Inst. de credit fonciar ungar în cor.	94.35	94.50
4 1/2	Banca ipotecară ungară în cor.	99.75	99.75
4	„ „ „ „ „ „	93.25	93.25
—	Obl. cu premii Banca „ung. hip. à K 100 . . .	—	97—
5	„Albina“, Sibiu	—	101—
4 1/2	„ „ „ „ „ „	—	99—
4 1/2	Cassa de păstrare generală Sibiu,	99.75	99.25
4	„ „ „ „ Brașov	92.50	92.75
4 1/2	„ „ „ „ Sibiu,	101—	101—
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu,	99.50	99.50
4	„ „ „ „ „ „	93—	93—
E. Lozuri.			
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din 1886 à fl. 100	285.25	—
—	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din 1889 à fl. 100	—	—
4	Impr. cu premii Banca ung. ipot	251—	252—
3	„ „ sârbesc à frs 100—	102—	105—
2	„ „ regularea Dunării, din 1870 à fl. 100.	269—	—
5	Basilica—Budapesta à fl. 5—	23.40	23—
—	Inst. de credit p. com. și indust. à fl. 100—	487—	485—
—	Buda, comuna à fl. 40—	250—	240—
—	Pálffy, à fl. 40—	209—	212—
—	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	55.25	54.50
—	„ ungară, à fl. 5—	35—	33—
—	Losurile comunei Viena din 1874 à fl. 100—	509—	508—
—	Sanatorium Regina Elisabeta K 5—	—	9—
—	Lozuri „Jó sziv“, à fl. 4—	—	14—
F. Valute.			
—	Galbini imper. pr. bucată	11.37	11.43
—	20 franci aur	19.04	19.07
—	20 marce aur	23.51	23.52
—	Sovereigns pr bucată	24—	—
—	Ruble hârtie per bucată	2.53	2.54
—	100 Marce hârtie	117.23	117.35
—	100 franci hârtie	—	95.53
—	100 lire hârtie	94.80	94.95
—	100 lei hârtie	—	95.25

Societatea de asigurare „Dunărea“.

Fondată la 1867. ★ Fonduri de garanție K 33,928,000

Centrala în Viena: —————

◆◆ Agenturi generale în Sibiu și Brașov ◆◆

la

„Albina“ inst. de credit și de economii.

„Dunărea“ se ocupă cu:

Asigurări contra focului, a pagubelor de grindină, contra infrației (furt prin spargere), asigurări de sticle la galantare, de transport, precum și cu asigurări asupra vieții și de rente, sub cele mai culante premii și condițiuni. Asemenea se fac asigurări pentru cazuri de accidente prin societatea de asigurare pe acții „Danubius“ fondată sub egida societății „Dunărea“.

Ústřední banka českých sporitelů, Filialka v. Brně-Brünn.

C O R E S P O N D E N T .

Devenind postul de corespondent pentru limba română în proximitatea vacantă, se caută un academician, eventual și numai un absolvent de vre-o școală comercială superioară, care se posează perfect în scris și vorbire limbile: română, germană și maghiară. Se recer cunoștințe mai largi, să fie stilist bun, să corespundă independent românește și nemțește, și să cunoască relațiile economice-financiare deosebi ale Românilor din Ungaria și Transilvania.

Rugărilor înzestrate cu documentele necesare, precum și „curriculum vitae“, indicând și pretensiunea de salariu, sunt a se adresa către: Direcțiunea institutului: *Ústřední banka českých sporitelů, Filialka v. Brně* în Brünn.

Postul e a se ocupa cât mai curând posibil! Să-și prezinte rugărilor numai forțe serioase!

Nr. 108 (2—3)

Direcțiunea.

„CASSA DE IMPRUMUT“ ca însoțire în Bicz.

Activa.		Bilanț cu 31 Decembrie 1908		Pasiva.	
	K	f		K	f
Cassa în număr	1,308	55	Capital	25,646	—
Escont	65,456	—	Depuneri spre fructificare	60,952	21
Obligațiuni	57,390	—	Fond de rezervă	7,916	—
Mobiliar	263	—	Fond de rezervă neatacabil	4,593	48
Realități	7,026	48	Reescont	39,640	—
Spese de proces	4,257	99	Dividendă neridicată	635	—
Efecte	215	72	Interese transitoare	838	—
Cont-Curent	8,924	90	Depozite	1,412	60
Venit rest. din realități	716	29	Cont-curent	5,550	95
Debitori	3,099	73	Competință de timbru	14	86
			Scop de binefaceri	54	19
			Profit curat	1,405	37
	148,658	66		148,658	66

Debit.		Contul Profit și Pierdere.		Credit.	
	K	f		K	f
Interese de depuneri	785	78	Interese de escont	2,781	60
Interese de reescont	3,172	47	Interese de obligațiuni	5,966	17
Salare și spese curente	3,323	07	Interese de întârziere	344	46
Dare	80	93	Proviziune	1,752	32
Spese advocaționale	3,986	16	Venit după realități	1,328	09
Porto-poștal	77	86	Pretenziuni dubii încasate	1,320	—
10% amortizare din mobilier	29	—			
Marce de prezență	632	—			
Profit curat	1,405	37			
	13,492	64		13,492	64

Bicz, 31 Decembrie 1908.

Teodor Crușit jun. m. p., director executiv și contabil.

Ioan Cădea m. p., casar.

Direcțiunea:

George Görög m. p., prez. Augustin Rîșniță m. p., viceprez. Iosif Wivirschi m. p. Teodor Crușit sen. m. p.

Conturile prezente confruntându-le cu registrele principale și auxiliare, le-am aflat corecte.

Comitetul de supraveghiere:

George Ciffrea m. p., prezident.

Dănilă Tăslăuan m. p.

Gregoriu Șașca m. p.

George Tepeșiu Stroia m. p.

Ioan Bajkó m. p.